

RTU studiju kurss "Valodu mācību jomas saturs un mācīšanās pieejas"

0L000 Liepājas akadēmija

Vispārējā informācija

Kods	LA0022
Nosaukums	Valodu mācību jomas saturs un mācīšanās pieejas
Studiju kursa statuss programmā	Obligātais/Ierobežotās izvēles
Atbildīgais mācītspēks	Ligita Kleinšmite - Pasniedzējs
Mācītspēks	Dace Strelēviča - Pasniedzējs Andris Kriekis - Doktors, Docents
Apjoms daļās un kredītpunktos	1 daļa, 5.0 kredītpunkti
Studiju kursa īstenošanas valodas	LV
Anotācija	Studiju kursa ietvaros topošie skolotāji apgūs zināšanas, prasmes un attieksmes, kas nepieciešamas valodas jomas mācību satura apguves nodrošināšanai pirmsskolas pedagoģiskajā procesā. Kursā noslēgumā skolotāji būs attīstījuši kompetenci bērncentrētas mācību vides veidošanai, lai sekmētu jēgpilnu bērnu valodas prasmju attīstību.
Mērķis un uzdevumi, izteikti kompetencēs un prasmēs	Studiju kursa mērķis: Attīstīt topošo skolotāju kompetenci bērncentrētas mācību vides veidošanai, lai sekmētu jēgpilnu bērnu valodas prasmju attīstību pirmsskolas pedagoģiskajā procesā. Studiju kursa uzdevumi: 1. Veidot izpratni par valodas attīstības īpatnībām pirmsskolas vecumā, par valodas jomas mācību saturu pirmsskolā un tā pēctecīgu attīstību sākumizglītībā, par bērncentrētas mācību vides iespējām mutvārdu un rakstveida runas attīstībai pirmsskolā. 2. Attīstīt prasmes runāšanas, klausīšanās, lasīšanas un rakstīšanas jēgpilnai integrēšanai dažādos pirmsskolas pedagoģiskā procesa režīma posmos.
Patstāvīgais darbs, tā organizācija un uzdevumi	1. Adaptēt un patstāvīgi izstrādāt tematiski vienotu rotaļdarbību kopu klausīšanās prasmes attīstībai. Adaptēt un patstāvīgi izstrādāt rotaļdarbību kopu fonemātiskās dzirdes attīstībai dažādos pirmsskolas dienas režīma posmos. 2. Adaptēt un patstāvīgi izstrādāt vingrinājumu kompleksu pēc izvēles vai nu artikulācijas aparāta attīstībai, vai tempa, tembra un intonācijas, vai skaņu izrunas veicināšanai. Adaptēt un patstāvīgi izstrādāt rotaļas vārdu krājuma aktivizēšanai un paplašināšanai dažādās pirmsskolas vecumgrupās patstāvīgi izvēlēta temata ietvaros. Adaptēt atbilstoši izvēlētajam vecumposmam fragmentu no jaunākās bērnu literatūras. Balstoties uz izvēlēto tekstu, izstrādāt uzdevumu kopu bērnu vārdu krājuma paplašināšanai un aktivizēšanai. Izvērtēt zinātnisko un metodisko literatūru, lai apkopotu informāciju par tipiskākajām kļūdām pirmsskolas vecuma bērnu runā un to novēršanas iespējām. 3. Analizēt un kritiski izvērtēt zinātnisko literatūru par lasītprasmes attīstības iespējām pirmsskolā. Analizēt, kritiski izvērtēt un apkopot interneta resursos pieejamos metodiskos materiālus lasītprasmes attīstībai pirmsskolā Izveidot didaktiskās spēles burtu apguvei, zilbju un vārdu lasītprasmes veicināšanai. Izveidot lasītrosinošas mācību vides modeli izvēlētajai pirmsskolas vecumgrupai Izstrādāt ieteikumus vecākiem lasītprasmes attīstības veicināšanai ģimenē. Izveidot "ideju krātuvi" daudzveidīgu tekstu (piemēram, publicistisko, lietišķo, populārzinātnisko) iekļaušanai un izmantošanai pirmsskolas pedagoģiskajā procesā. 4. Adaptēt un patstāvīgi izstrādāt vingrinājumu kompleksu rakstīšanai nepieciešamo pamatprasmju apguvei (pēc izvēles – pirkstu sīkās motorikas attīstībai, orientācijai plaknē, rakstīšanai nepieciešamo kustību apguvei u.tml.). Izstrādāt "runājošo sienu" piemērus patstāvīgi izvēlētas tēmas ietvaros. 5. Izstrādāt formatīvās vērtēšanas piemērus valodas jomā apgūtā satura vērtēšanai pirmsskolas pedagoģiskajā procesā.

Literatūra	Obligātā/ Obligatory: 1. Andersone, G., Ptičkina, Ā. (2011). Sāksim rakstīt. Padomi skolotājiem bērnu rakstītmācīšanā. Rīga: Zvaigzne ABC. 2. Anspoka, Z. (2008). Latviešu valodas didaktika 1.-4.klasei. Rīga: Raka. 3. Hadaņonoka, I., Hadaņonoka, L. (2014). Kā raisās valodiņa. Rīga: N.I.M.S. 4. Markus, D. (2008). Bērns runā kultūras pasaulē. Rīga: Rasa ABC. 5. Markus, D. (2008). Prognozējamā neprognozējamība. Bērnu valoda Latvijā. Rīga: SIA apgāds "Zinātne". 6. Markus, D., Vulāne, A. (red.). (2015). Bērnu valoda Latvijā 21. gadsimtā. Rīga: RPIVA 7. Markus, D., Vulāne, A. (red.). (2016). Bērnu valoda Latvijā 21. gadsimtā, II. Rīga: Raka. Pieejams PDF formātā www.lamba.lv/attachments/publications_final/1_Bernuvaloda_2_LAMBA_RAKA_2016.pdf 8. Markus, D., Vulāne, A. (red.). (2017). Bērnu valoda Latvijā 21. gadsimtā, III. Rīga: Zinātne. Pieejams PDF formātā http://www.lamba.lv/attachments/Bernu_valoda_2017.pdf 9. Lieģeniece, D., Nazarova, I. (1999). Veseluma pieeja valodas apguvē 5-7 gadus veciem bērniem. Rīga: Raka. 10. Ptičkina, Ā. (1999). Lasīšanas mācības sākumskolā. Rīga: Pētergailis. 11. Skola2030. (2017). Izglītība mūsdienīgai lietpratībai: mācību satura un pieejas apraksts. Pieejams PDF formātā https://www.izm.gov.lv/images/aktualitates/2017/Skola2030Dokuments.pdf Papildu/ Additional: 1. Anspoka, Z. (red.). (2012). Valodu mācības pirmsskolā un sākumskolā. Rīga: LVA. 2. Baltiņš, M., Druviete, I. (2017). Ceļāvējš cilvēku ciltij. Valoda sabiedrībā. Rīga: LVA. 3. Markus, D. (2003). Bērna valoda: no pirmā klieziena līdz pasakai. Rīga: Rasa ABC. 4. Miltiņa, I. (2005). Skaņu izrunas traucējumi. Rīga: Raka. Citi informācijas avoti/ Other sources of information: 1. EU. (2013). EU High Level Group of Experts on Literacy. Pieejams PDF formātā http://ec.europa.eu/education/policy/scholl/doc/literacyreport_en.pdf 2. Markus, D. (2013). Latviešu bērnu valodas pētījumu vēsture. Žmogus ir žodis, Vol 15 No 1, 144-148. Pieejams PDF formātā 3. http://www.zmogusirzodis.leu.lt/index.php/zmogusirzodis/article/view/21/22 4. www.valoda.lv 5. VISC. (2011). Attīstošo spēļu izmantošana pirmsskolas izglītībā. Pieejams PDF formātā http://visc.gov.lv/vispizglitiba/saturs/dokumneti/metmat/att_speles_izmant.pdf 6. VISC. (2012). Bērns sešu gadu vecumā: no rotaļām līdz mācībām. Pieejams PDF formātā http://visc.gov.lv/vispizglitiba/saturs/dokumenti/metmat/berns_6gad_vecuma_inf_mat.pdf
Nepieciešamās priekšzināšanas	Bērnības pedagoģija, Psiholoģija skolotājam.

Studiju kursa saturs

Saturs	Pilna un nepilna laika klātienes studijas		Nepilna laika neklātienes studijas	
	Kontakt stundas	Patstāv. darbs	Kontakt stundas	Patstāv. darbs
1. tēma. Bērna valodas attīstība. Jēdzieni valoda, runa, valodas un runas attīstība, pirmā valoda, otrā valoda. Bērna valodas attīstības raksturojums. Bērnu valodas attīstības fāzes. Bērna valodas attīstību veicinošie faktori.	4	0	2	0
2. tēma. Valodas jomas mācību saturs, tā pēctecība pirmsskolā un sākumizglītībā. Valodas jomas saturs pirmsskolā un sākumizglītībā. Mutvārdu un rakstveida runa. Valoda kā mērķis un valoda kā līdzeklis. Valoddarbības veidi (runāšana, klausīšanās, lasīšana, rakstīšana) un to attīstības iespējas pirmsskolas pedagoģiskajā procesā.	4	0	2	0
3. tēma. Bērncentrētas mācību vides veidošana valodas jomas mācību satura apguvei.	4	0	2	0
4. tēma. Klausīšanās prasmes attīstība pirmsskolas pedagoģiskajā procesā. Klausīšanās prasmes attīstība ikdienas situācijās un mērķtiecīgi organizētā rotaļdarbībā, 4.1. Fonemātiskā dzirde – lasīt un rakstītprasmes attīstības pamats. Fonemātiskās dzirdes attīstības praktiskās iespējas dažādos dienas režīma posmos.	4	10	2	16
5. tēma. Runāšanas prasmes attīstība pirmsskolas pedagoģiskajā procesā. 5.1. Skaņu izrunas veicināšana: artikulācijas aparāta attīstība, lūpu, mēles, elpošanas, tempa, tembra un intonācijas, skaņu izrunas vingrinājumi, to jēgpilna integrēšana pirmsskolas pedagoģiskajā procesā. 5.2. Vārdu krājums – tā īpatnības, aktivizēšana un paplašināšana: bērnu vārdu krājuma raksturojums, vārdu krājuma paplašināšanas un aktivizēšanas iespējas pirmsskolas pedagoģiskajā procesā, daļēji literatūras teksta izmantošana vārdu krājuma paplašināšanai. 5.3. Atbalsts gramatiskai pareizas runas veicināšanai: kvalitatīvs pieaugušā runas paraugs, rotaļdarbība tipiskāko kļūdu novēršanai bērnu runā.	6	20	4	26
5.4. Mutvārdu runa – iesaistīšanās saziņas situācijās un teksta veidošana: saziņa dažādās formālās un neformālās pirmsskolas vecuma bērnam aktuālās situācijās, daudzveidīgu jautājumu uzdošana un neverbālo runas izteiksmes līdzekļu izmantošana saziņā; praktiskie paņēmieni ar bērnu interesēm un personisko pieredzi saistīta stāstījuma veidošanai ikdienas situācijās.	4	0	2	0
6. tēma. Lasītprasmes attīstība pirmsskolas pedagoģiskajā procesā. 6.1. Lasītprasmes attīstības teorētiskie aspekti: pieejas un metodes. Pasaulē un Latvijā veiktie pētījumi par lasītprasmes attīstību. 6.2. Foniskā metode: burtu apguve, sākotnējās lasītprasmes izveide un lasītprasmes pilnveide. Lasītprasmes kvalitātes rādītāji: izpratne, ātrums, pareizums, izteiksmīgums, pozitīva attieksme pret lasīšanu. 6.3. Veseluma metode: uz bērnu interesēm, vajadzībām un pieredzi balstītas lasītrosinošas mācību vides veidošana, atbalsts ģimenei bērna lasītprasmes attīstības veicināšanai. 6.4. Daudzveidīgi teksti lasītrosinošā mācību vidē bērnu intereses par lasīšanu veicināšanai.	12	32	6	36

7. Rakstītprasmes attīstība pirmsskolas pedagoģiskajā procesā. 7.1. Sagatavošanās rakstīšanai: pirkstu sīkās motorikas attīstības integrēšana rotaļdarbībā dažādos pirmsskolas vecumposmos, rakstīšanai nepieciešamo prasmju attīstība dažādos pirmsskolas vecumposmos. 7.2. Rakstīšanas tehnikas apguve rotaļdarbībā: burtu elementi, trīs pozīcijas rakstīšanas laikā, rakstītie un drukātie burti, rakstīto burtu rakstīšana un savienošana. 7.3. Rakstītrosinošanas mācību vides veidošana: bērnu motivēšana izmantot rakstītprasmi saziņai, informācijas un sava sacerētā teksta pierakstīšanai.	8	14	4	18
8. Valodas jomas mācību satura apguves plānošana (tostarp sasniedzamo rezultātu izvirzīšana) un izvērtēšana pirmsskolas pedagoģiskajā procesā.	4	8	2	16
9. Valodas jomas mācību satura apguve: prakse pirmsskolas izglītības iestādē. Valodas jomas mācību satura apguves novērošana pirmsskolas izglītības iestādē. Uz bērnu interesēm, vajadzībām, spējām, iepriekšējo pieredzi balstītu un saturiskajā kontekstā un ikdienas rotaļdarbībā integrējamu uzdevumu/vingrinājumu/didaktisko rotaļu aprobežšana pirmsskolas pedagoģiskajā procesā.	6	0	2	0
Kopā:	56	84	28	112

Sasniedzamie studiju rezultāti un to vērtēšana

Sasniedzamie studiju rezultāti	Rezultātu vērtēšanas metodes
Zināšanas: 1. Izprot pirmsskolas vecuma bērnu valodas attīstības īpatnības, valodas jomas mācību saturu pirmsskolā un tā saikni ar sākumizglītībā apgūstamo saturu. 2. Zina valodas jomas mācību satura apguvei aktuālās bērncentrētas mācību vides pazīmes. 3. Raksturo valodas attīstības iespējas pirmsskolas pedagoģiskajā procesā; var raksturot runāšanas, klausīšanās, lasīšanas un rakstīšanas attīstības teorētiskos aspektus pirmsskolas pedagoģiskajā procesā. 4. Zina valodas jomas mācību satura apguves procesā pirmsskolā izmantojamus daudzveidīgus formatīvās vērtēšanas paņēmienus. 5. Raksturo valodas jomas mācību satura plānošanā izmantojamus resursus.	Studējošo darbs seminārnodarbībās. Starp pārbaudījumi: 1. patstāvīgais darbs par klausīšanās un runāšanas prasmju attīstību pirmsskolas pedagoģiskajā procesā; 2. patstāvīgais darbs par lasītprasmes attīstību pirmsskolas pedagoģiskajā procesā; 3. patstāvīgais darbs par rakstītprasmes attīstību pirmsskolas pedagoģiskajā procesā un par formatīvo vērtēšanu valodas jomas mācību satura apguvē pirmsskolā. Noslēguma pārbaudījums: Eksāmens (valodas jomas mācību satura plānošana izvēlētās tēmas kontekstā vienas nedēļas ietvaros pirmsskolas pedagoģiskajā procesā).
Prasmes: 1. Atlasa, analizē un kritiski izvērtē ar valodas jomas mācību satura apguvi saistīto zinātnisko un metodisko literatūru. 2. Plāno bērna valodas prasmju attīstību pirmsskolas pedagoģiskajā procesā, ņemot vērā bērnu intereses, vajadzības, spējas un pieredzi. 3. Adaptē, patstāvīgi un sadarbībā ar kolēģiem izstrādā un radoši izmanto metodiskos materiālus dažāda pirmsskolas vecuma bērnu valoddarbības veidu attīstībai visos pirmsskolas pedagoģiskā procesa posmos. 4. Izmanto formatīvo vērtēšanu, lai motivētu bērnu vēlēšanos pilnveidot runāšanas, klausīšanās, lasīšanas un rakstīšanas prasmes.	Studējošo darbs seminārnodarbībās. Starp pārbaudījumi: 1. patstāvīgais darbs par klausīšanās un runāšanas prasmju attīstību pirmsskolas pedagoģiskajā procesā; 2. patstāvīgais darbs par lasītprasmes attīstību pirmsskolas pedagoģiskajā procesā; 3. patstāvīgais darbs par rakstītprasmes attīstību pirmsskolas pedagoģiskajā procesā un par formatīvo vērtēšanu valodas jomas mācību satura apguvē pirmsskolā. Noslēguma pārbaudījums: Eksāmens (valodas jomas mācību satura plānošana izvēlētās tēmas kontekstā vienas nedēļas ietvaros pirmsskolas pedagoģiskajā procesā).
Kompetence: 1. Veido bērncentrētu mācību vidi valodas jomas mācību satura apguvei pirmsskolas pedagoģiskajā procesā. 2. Spēj veidot uz savstarpēju cieņu pamatotu sadarbību ar bērniem un vecākiem, sniedzot viņiem nepieciešamo atbalstu valodas jomas mācību satura apguvē. 3. Spēj sadarboties ar kolēģiem, izvirzīt kopīgus mērķus bērnu valoddarbības prasmju attīstībai un plānot to sasniegšanu	Studējošo darbs seminārnodarbībās. Starp pārbaudījumi: 1. patstāvīgais darbs par klausīšanās un runāšanas prasmju attīstību pirmsskolas pedagoģiskajā procesā; 2. patstāvīgais darbs par lasītprasmes attīstību pirmsskolas pedagoģiskajā procesā; 3. patstāvīgais darbs par rakstītprasmes attīstību pirmsskolas pedagoģiskajā procesā un par formatīvo vērtēšanu valodas jomas mācību satura apguvē pirmsskolā. Noslēguma pārbaudījums: Eksāmens (valodas jomas mācību satura plānošana izvēlētās tēmas kontekstā vienas nedēļas ietvaros pirmsskolas pedagoģiskajā procesā).

Studiju rezultātu vērtēšanas kritēriji

Kritērijs	% no kopējā vērtējuma
Studējošo darbs seminārnodarbībās	20
Starp pārbaudījumi:	15
1. patstāvīgais darbs par klausīšanās un runāšanas prasmju attīstību pirmsskolas pedagoģiskajā procesā	
2. patstāvīgais darbs par lasītprasmes attīstību pirmsskolas pedagoģiskajā procesā	20
3. patstāvīgais darbs par rakstītprasmes attīstību pirmsskolas pedagoģiskajā procesā un par formatīvo vērtēšanu valodas jomas mācību satura apguvē pirmsskolā	15
Eksāmens (valodas jomas mācību satura plānošana izvēlētās tēmas kontekstā vienas nedēļas ietvaros pirmsskolas pedagoģiskajā procesā)	30
Kopā:	100

Studiju kursa plānojums

Daļa	KP	Stundas			Pārbaudījumi		
		Lekcijas	Prakt d.	Laborat	Ieskaite	Eksām.	Darbs
1.	5.0	30.0	26.0	0.0		*	